

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
 A „nyilatkozat” cikkek sora után 20 kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
 Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás.

Lapunk új évi folyamába lépve, át, a tisztelt előfizetőket köljük az előfizetési összegnek kiadó hivatalunkhoz (Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe) mielőbbi szives beküldésére, hogy a lap pontos szétküldésében hiány ne történjék.

Lapunk előfizetési ára:

Égészévre	12 frt.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „
Egy óra	1 „

Kolozsvár, január 5.

(D) Az 1848-i zivataros idők alatt, midőn hazánk földjét az éjszaki óriás hatalom hadseregei tapodák, akkori közös balsorsunk egy fedél alá hozott egy koros muszka ezredessel, kinek ezrede azon falut szállá meg, hol mi is menedéket találtunk.

A német nyelv volt társalgásunk közvetítője, melyet mindketten meglehetősen rosszul és rutul beszéltünk. Az orosz ezredes az itteni jobbgy- és cselédviszonyokról kezdett tudakozódni. Elmondottuk a jobbgyok személyes és birtoki felszabadulását, elbeszéltük a cselédrendszert, mely szerint cselédeink szerződés mellett évre vagy havonként kötelezik magukat, s szerződési idejük kitelével tovább mehetnek.

Az orosz ezredes nagyon is szánandónak tartá állapotunkat, s föl nem foghata, hogyan lehet ily uton gazdaskodni? mondá ő — midőn kezünkre szoktatjuk a szolgát, akkor ott hagyasson? Ennél csakugyan az orosz rendszer sokkal észélyesebb. A mi cselédünk örökös tulajdonunk, mint a háti ló vagy vadászkutya; jobbgyunk örökös jobbgy, szolgának ők a mint parancsoljuk, kapnak élelmőkre a mit adni akarunk, s büntetjük őket a miképp kedvünk tartja. Ha cselédpontokul óhajtuk őket használni lövészgyakorlatainknál, odaállítjuk, s nem kell cél-táblára festenünk az emberi alakot. Csak az az aristocrata, a ki ily hatalommal bír; a magyarnak nincs aristocratiája. Ez nem hatalom, csak pusztá cím!

Valóban meglepett minket az ezredes ily színezetű előadása, s szólánk hozzá:

— És ön boldognak érzi azon aristocratiát, mely saját testvéreit, saját nemzetét így letiporta?

— Testvéreinket? mondá ő, mi a néppel semmi családi összeköttetésben nem állunk, az hozzánk fel nem emelkedhetik, és így éppen nem testvéreink. Por az, mely arra van teremtve, hogy szolgáljon minket, mint a dolgozó méh szolgálja a heréket.

— De a dolgozó méhek elvégre kiöldösik a heréket. Gondoltak-e önök erre ezredes ur?

Az ezredes nevetett és szóla: Nem látta ön hadseregünket, mely nagy mint a tenger. E hadsereg a tróné és az aristocratiáé.

— De e hadsereg zöme a szegény pornép fiaiból áll, és hátha egyszer e roppant erő kezd érzene szolgáltságát? De hallgasson és tőrjön bár az, de önök uraim nem tudják-e szánni az embert, nem gondol olykor arra az orosz aristocrata, mit érzene ő azon szegény eltiport nép helyzetében? hogyan tudná eltűrni, ha reá sujtának azon árva nép keserves szolgáltságát.

Itt az ezredes aztán magyarázni kezdé, hogy a pornép másképp van az istentől teremtve mint az ur, más vágy, más érzés, más gondolat uralg szívében. Egy szóval a chinai mandarinok egész bölcselét végig kelle hallgatnom az öreg ur ajkáról, s végződött társalgásunk a nélkül, hogy egymást valami részben meggyőzhettük volna.

Még nem telt azóta másfél évtized s mekkora változás történt azóta az orosz köznép hangulatában. A császár maga eljöttnek látta az időt, hogy lázadozni

kezdő köznépét korszerűbb intézvények által megnyugtassa, habár ekkorig intézkedései halt betűk maradtak. Talán nem is volt ez intézkedés eléggé őszinte, vagy erős befolyások hátráltatják magas céljaiban az uralkodót? feltűnő ugyan is, hogy két év óta az orosz nép nagy többségét képező szerencsétlen parasztság, még inkább el van nyomva mint valaha?

Írják a lapok, hogy a parasztlakosok rabolják és kinnözzák áldozataikat oly vérengző könnyelműséggel, a mely a legbarbárabb időkét megszügyenitheti. Éppen ezért vetik fel francia lapok e kérdést, hogy ha a császár szándéka a köznép irányában őszinte, miért nem törekszik átmenti rendszabályokkal könnyíteni azon ezernemű balsorsot, mit ama szegény nép annyi századon át tűrni kénytelen volt? Miért nem vet féket azon kegyetlen zsarnokságra, melyet az orosz nemesség követ el parasztjain?

Talán II. Sándor császár tehetlen és erőtelen, birodalma kiváltságolt osztályával szemben? szegény népe nem számíthat az ő védelmére? s a rabszolgaság eltörlése csak elméletnek fog maradni azon óráig, midőn az elnyomott osztály önmagát fogja felszabadítani? Ámde akkor jaj a kiváltságolt osztálynak, s az egész társadalmi rendnek.

Tagadhatlan, hogy már is az orosz nép elkecsereése tetemesen növekszik. Oroszország nagyhatalom s kereskedő és természet állammá nővén ki magát; sokkal több érintkezése van az európai nemzetekkel, hogyssem végretegeibe is naponkint inkább ne hason el azon demokratikus eszmék híre, melyek Európában már kivívták magukat annyira, hogy a jogegyenlőség fogalma már Amerikától kezdve Bukovináig, kisebb-nagyobb mérvben, de csakotthonos lett, s az európai társadalomban már minden ember számít annyit, a mennyit erkölcsi és anyagi tulajdonai után követelhet.

Az európai népek aristocratiája a franciaországi vérjelenetekből eléggé okult arra, hogy a nép ébredését észélyezni intézvényekkel fogadja, s ne tegye magát képtelenné éppen azáltal, hogy a század intő szözeata előtt siket maradjon. Innen van az, hogy a középkor feudális hagyományából kibontakozás processusa itt vérontás nélkül ment át. Csodálatos, hogy az orosz nemesség a napok ezen erkölcsi történelmét nem veszi figyelembe. Talán vakabbnak tartja köznépét, mintsem föltegye róla, hogy az emberiség diadalának híre elhat a Kaukasusig?

Az európai hírlapirodalomban egy okmány kering, mely az orosz „Kolokol” című lap után átfordítva közelebbről Brüsszelben látott napvilágot, s mely szomorú felvilágosítást ad azon szánandó sorsról, melyet az orosz köznép még most is tűrni kénytelen.

Nem ártana, ha ismernék ez okmányt azon demagogok, kik a magyar nemességnek a köznép irányában magatartásáról annyit rágalmat hoznak föl, a múlt időkől. Észlelhetünk ezen szomorú okmányból, hogy a magyarok hatalma alatt élő köznép a legsötétebb századokban sem tűrte azon balsorsot, melyet tűr az orosz még a XIX. században is.

Ez okmány élénkebb világot vet Oroszország belállapotára, mint a minőt legélelkebb rajzaink is visszatükrözhetnének; éppen azért annyival érdekesebbnek véljük ezt olvasni tudomására juttatni, mert hazánk szomszédóságában esvén az orosz birodalomnak, érdekünkben áll ezen állam benső életét folyvást figyelemmel kísérnünk, minthogy a nemzetek közt már is nagyobb solidaritás fejlődött ki, hogyssem valamely szomszédos állam belső rázkódásai kisebb-nagyobb visszahatással ne lennének a szomszédos országokra.

Itt közöljük tehát ezen okmányt, mely nem más, mint egy sereg orosz parasztlakos földes urak ellen az orosz császárhoz benyújtott panasza, s melynek kivonatos közlése itt következik.

Uralkodó felség!

Serge Alexandrovich Kakoebine tábornok, Anenokya város tulajdonosa, a schisselbourgi kerületben, elhatározta saját érdekében hasznosítani azon majorokat, melyek laká-

sunkul szolgáltak, valamint a mezőt, és a szorgalmunk által termékenyített kertetek.

E célból a nélkül, hogy szándékáról előre értesített volna, az 1860-ki év május havában Petersburgból munkásokat küldött reánk azon megbízással, hogy hajlékainkat bontsák le.

Mialatt mi jogaink védelme végett távol valánk, házaink leromboltattak, ingó vagyonaink zsákmányul dobtattak. És így ezen község, mely 70 év óta fenáll leromboltott a tulajdonos akarata által. Egyedül az egyház maradt helyt, minthogy ez az ezen egyház megyében lakó közbirtokosok s más tulajdonosokhoz tartozott.

Midőn visszatértünkkel javaink elpusztítását láttuk, értesítették, hogy tulajdonos urunk egy új területre akar minket áttenni, mely addigi helységünkől hat verstnyire fekszik egy teljesen moosáros vidéken, hol az átutazók térdig sárban uszni kénytelenek. Az ott lehető vizek használhatatlanok, s egyetlen ut sincsen, mely alkalmas volna a paraszt szekeret általi használatra. Arra pedig gondolni sem lehet, hogy ott kertetek lehetne állítani, s földet művelni.

Guerassimoff, pétérvári polgár s ezen uradalom ügyvivője megparancsolta nekünk, hogy menjünk mindnyájan a templomba ünnepet ülni. A mise végzetével Guerassimoff az uri udvarba bivatott, ott nekünk kijelentette, miképp a tulajdonos elhatározta megünnepelni e napot, s e célból süttetett fehérkenyeret, és rendelt palínkat; megparancsolta, hogy menjünk, és a lelkeséssel énekeljünk az „Te Deum”-ot jövő lakásunk helyszínén, s igyunk ottan Serge Alexandrovich egészségeért, és együnk kenyeret.

Minthogy soha ily módon nem valánk megvendégelve, ezen eljárás megdöbbsente minket s főként azon romlás után, melynek áldozatai lettünk egyhanguan visszautasítottuk azon megtisztelést, melylyel minket urunk megkívántott. Ekkor az ügyvivő felhívott, hogy adjuk írásbeli megengedést az iránt, miképp mi készek vagyunk elköltözni egy helyiségre, mely a mint ő mondá:— elődeink telepe volt, habár valódiilag ottan soha senki sem lakott.

(Itt leírja, hogy ezen kívánságot is megtagadák, a miért ezen szerencsétlenek négy kitűnőbb tagját hivatalosan megkorbácsolták.)

Három közülök — folytatja a kérelem — szó nélkül legényedett, és irgalmatlanul megveretett, azonban a negyedik kinyilatkozta a tisztviselőnek, hogy ő nem fog a vesszőzés alá görnyedni, mielőtt meg nem mondják: miért akarják őt megveretni? A tisztviselő ezen nyilatkozatot a subordinatioval ellenkezőnek tekintvén, a bűnös s mint lázadót egy hónapi fenyítőházba küldé. Másrésről a felügyelőnek és Tikhonov starostának azon tanácsot adta, miképp ne kíméljék sajátunkat, zuzzanak össze mindent s küldjék azoknak romjait új telepésük helyére. S valóban mindent is átszállítottak azon helyre saját lövőinkkel.

Az 1860-i tél elközelgett. Csáládunk, rokonaink, gyermekeik, csecsemőik s nagyobb magzataikkal együtt, össze gyűjtve vagyunkat, mi a rablás után megmaradt, éj és napot szenvedtek a szabad ég alatt bolyongva, régi hajlékaik romjai körül. Ez idő alatt Alexandrovka Euphemie, egy 70 éves agg nő meghalt bánatában, minután hosszasan siratta szétrombolt hajlékát.

(A házak az új telepítvényre felépítették, a tisztviselő megjelent megrendelni a parasztlakos az átköltözést, ezek megtagadták azt, a tisztviselő informálta a pétérvári kormányzót, ki a helyszínére küldé Nivitchonoff hivatalnokot.)

Nivitchonoff, a mint a helységbe érkezett a büntetéshez látott a nélkül, hogy fűrkészse kinek van avagy nincs igaza. Letartóztatá családnak minden fejeit számszerint 14 et és fogságra küldé őket Schisselbourgba. Három napot és éjt fogságba töltve a városha idézték, előre készíték a kancukákat, s a különböző falvakból összehittak ötven parasztot, hogy lássák mi fog velünk történni. Felszólítanak: adnunk írásbeli nyilatkozatot, miképp készek vagyunk jószátlunkból átköltözni a számunkra kijelölt moosárra.

Mi egyhangulag azt feleltük, hogy nem megyünk azon süppedékes helyiségre, hova minket elhelyezni akarnak. Ezen feleletünkre Kriticski ezredes parancsolá a katonáknak, hogy korbácsoljanak meg minket. Midőn az első verni kezdték, annak neje eszméletlenül hullott földre kis csecsemőjével együtt, kit karjain hordozott.

Dr. Kriticski, kit oda hoztattak, hogy a verés által megsebesültet gondja alá vegye, azonban rendelő, hogy a nőt hóval döröljék. Ezen bánásmód sirásra juttatá nőket, nővéreink, anyáink méltatlankodva kezdték zúgni a főnök s különösen a tisztviselő ellen.

Az ezredes ezen zúgást lázadó nyilatkozványnak tekintve, egyszeremind a tisztviselő kérésére a közel eső Pella helységéből egy csapat kőzátot rendelt oda, kérésen kívül meghódítani a nőket, minután a férfiak mind láncra voltak már verve.

A kozák csapat szám szerint 25, Dionkaeff Esaul vezénylete alatt megérkezett, ki sok emberségnek adta tanujelét. Valóban a helyett, hogy kancukáját igénybe vegye, bátorodott kérdezni, hogy mitörténik itten? Az 50 paraszt, kik jelen valának az egész jeleneten, fölfejték ellenmondásunk igazságát, s igyekeztek azon szándékokat kintüntetni, hogy esküvel készek állítani miképp nekünk igazunk van. Dionkaeff a nélkül, hogy valami rosszat követett volna el-

hűnk, tízet emberei közül hátrahagyott örzéskre s a többivel állomásra visszaadul.

Kirticski ezredes kétségen kívül nem levén megelégedve ezen intézkedéssel, parancsolta, hogy új executiot kezdjenek; sorba állítanak minket parasztoknul egy egyes vonalban, hogy így rendre megkorbaöljanak. Kondratief Teodoron kezdék a kancukázást egy 32 éves fiatalon, ütötték őt irgalmatlanul, szívetek közben felszólítván őt, egyezzenek belé, hogy a mocsárba fog költözni. Kondratief vértanuként tűrve a büntetést, a korbaölés alatt is néma maradt.

Az ezredes, hogy minket élénkebben megdöbentsen, tüstént rendelé, hogy megkorbaöljanak egy viselőt, a 33 éves Petrova Annát. Ezen büntetés következtében Petrova nemsokára időtlen lényt szült a világra, ki nek mindenik lábán két ujj volt egymással összeforva s hasán köldöke tájatt két öklönyi pupot hordott.

(A szerencsétlenek végre kényszerültek beleegyezni, hogy a telet az említett mocsáros helyen töltsék. Birói vizsgálat folytán a következő évben visszahelyeztettek előbbi községükbe, de ekkor már koldusbotra voltak juttatva. A kérelem így folytatja:)

Kakochin tábornok halála után helyzetünk éppen nem javult, sőt még terhesedett, mert az elhunytak fia atyjának minden tényeit utánozza. (Mellőzzük itt a keserítő kínzások s büntetések részleteit.)

Két évnyi idő óta, hogy az elhunytak fia földöz minket és megront a nélkül, hogy azt érdemelők s mi, kik egykor boldog lakók valánk, a legmélyebb nyomorba süllyedtünk el. Élünk mint a négy lábú állatok füstös bodékban, deszke sátorokban s földkunyhókban, s jövőre sincs semmi reményünk, jobb és emberségesebb állapothoz.

Daczára mindennek nem találtunk senkit, ki minket védjen s feladja balseurunkat. Egyedül Bezak békebíró ur látszott szánni szenvedéseinket, de ő is kinyilatkoztatá nekünk, miképp nem függ tőle jobbitatni balseurunkon. Ezek után nem volt más menedékünk, mint fűléged elébe terjesztünk nyomorunk részleteit s alázatosan esedezni védelméért.

A parasztoz ezen kérvénye — írja a „Kolokol“ — átnyújtott személyesen a császárhoz, a ki szokás szerint megparancsolá, hogy azt szárnysegédének kézbesítsék. Nem vagyunk oly naivok, hogy föltehesük a kérdést: ha valjon ki lön e szolgáltatva az igazság?

Kolozsvár, január 3.

Fűléseges időt, tért vesztetünk azon mindenkitől ismert igazság hosszas leírására, hogy a műveltség két leg-hathatósabb eszköze az olvasás és társalgás; valamint arra is, hogy e végre alakultak az olvasóegyletek, kaszinók, s végre arra, hogy sehol sem olyan szükséges e két dolog: az olvasottságot, műveltséget eszközölni, mint a fiataloknál.

Van Kolozsvárt néhány olvasóegylet, 2—3 társalkodó, melyek mindeike a fiatalok kirekesztését törvénybe ígtatni nem átalotta. Az „uri kaszinótól“ nem várhatjuk az ifju-

*) Szinte hihetetlennek tetszik előtűnni ezen állítás. 1850 előtt a m. vásárhelyi kaszinó egyik volt legvirágzóbb helye egyetemenk, mégis soha sem volt arról szó ott, hogy valamelyik fiatal ifjút fel ne vett volna, s magunk is már diák korunkban rendes tagjai voltunk ez egyetemenk, és sokat köszönünk neki. Szerk.

ság bevételeit, nem ugyan a rangkülönbséget, mert hiszen a válaszfal már hála Istennek ledöntve, (legalább akarjuk hinni) hanem mert a fiatalok zsebével nem egyező tetemes ár különben is visszatartaná őket. Az „iparos egyetemenk“ sem, mert ez — ámbár hibásan — sokkal tartózkodóbb, sem hogy tudományos képzettségű ifjút, (mert tudni kell, hogy itt a fióskolák diák ifjúságáról van szó) befogadjon, s különben is ez mindkettő kizárólagos, s nevéhez szöszörint ragaszkodó egyet. De ott van a „polgári társalkodó“, hol iparosok, ügyvédek, kereskedők, egy szóval a társadalom minden osztálya képviselve van, s miért van az ifjúság kirekesztve? Talán mert félnek, hogy az ifjúság a kártyázásba, biliardozásba keveredik? A kinek szenvedélye valamelyik játék, elmegy a kávéházba, vendéglőbe, s kártyázhat, biliardozhat ott a meddig neki tetszik minden ellenörködés nélkül, fűszerezve holmi korcsmai phrasissok, magaviseletek hallásával, látásával.

Vagy talán érdemtelenné tartják a fiataliságot, hogy őszhajn tapasztalt emberekkel szót válthasson, hogy tudományos képzettségű egyenekkel eszmét cserélhessen? Az első rettentő középkelet, csopos világból maradt gondolkodómódot, a második ismeretlenséget árul el arról, hogy a mostani fiataliság annyira mindenesetre érett (kevés kivétellel) mivel, hogy az illető urakkal egy s más tárgyról — legyen az a tudomány, (ha nem is találja fel a „perpetuum mobil“), vagy a rég keresett „bölcsék kövét“) politika, szépirodalom körébe vágó — szót válthat.

Vagy ha éppen nem akarnak tágtitni — tegyenek az illetők némi megszorításokat (ámbár így az egyenlőség eszméje lesz sértve), például szorítsák az ifjúságot csak az olvasó-szobába, hol a világ minden mozzanatát figyelemmel kísérheti a számos magyar, francia, német lapból, rendelkezhetik néhány ezer darab könyvvel, olvashat eleget, ismereteit gyarapíthatja, s a cél el lesz érve, mert mivelődik az ifjúság.

Mondhatná valaki, ott van mind a három tanuló ifjúságnak olvasóegylete külön-külön; igaz, hogy van mindenik iskolának roppant miniatűr kiadású olvasóegylete, de olyan ez az ismereteit szélesíteni óhajtó, sokat olvasni vágyó ifjúnak, mint tikkadt vándornak egy csepp viz, mert kevés taggal nem képes néhány könyvvel s pár lapnál többet járni.

Látta az ifjúság, hogy ez egyet sokkal nyakasabban ragaszkodik a hozott törvényekhez, sem hogy azt módosítsa, melyekről talán azt tartják, mintegy barátom, hogy a törvényt ha egyszer meghozza, még az a testület sem rontja el, a melyik hozzá (ezirra jogi igazság), ezelőtt egy évvel szándékozott „kör“ czimmel egy kaszinót teremteni, de a hatóság, a demonstrációk e fénykorában, nem látta czélszerűnek alapszabályait megerősíteni.

Hagyjon fel a t. egyet eddigi előitéletei elveivel, ne rekeszesse ki a haza szemeifényét, a fiataliságot semmi oly dologból, mely mivelődését bármily parányi mértékben is előmozdítja. Ezzel eleget teszen hazafiai kötelességének, s e mellett esztől az egyet anyagi gyarapodását. Van sok olyan dolog, mit a fiatal ember — ott szót váltva — a ta-

*) De miért ne lehetne várni annak bevételeit, a ki ezen díjt megfizetni képes? A nemzet műveltségi intézetének éppen főfeladata a fiataliságot nevelni azon jóvendőknek, mely az ifjúság. Hogyan lesz a nemzetnek derék ifjúsága, ha az éltesebb- és tapasztaltabbakkal nem érintkezhetik, nem társaloghat? Szerk.

pasztaltaktól tanulhat; de — ismerjük el — van olyan is, mely a fiataliság részéről is elfér sok öreg urra.

Igtassák törvényeikbe az ifjúság befogadását, s tapasztalni fogják, hogy a fiataliság mind magaviseletével, mind képzettségével méltó magát az egyet tagjának nevezni.

Gy. J.

KÜLÖNFELEK.

— Szombaton e folyó hó 10-kén Gyulai Ferenc jutalmául adatik „Fiesko“, vagy a genuai forradalom. Szomorujáték 5 felv. Irta Schiller, fordította Nagy Ignác.

— Lauchlatner Antal zongoraművész, kiról a bécsi s pesti lapok igen nagy magasztalással szólnak, s ki mint zenészről is kitűnő, a jövő hétfőn hangversenyt ad nemzeti színházunkban, hol a legjelesebb művészek zenedarabjainak eljátszása mellett egy általa szerzett „magyar indulót“ is szándékszik előadni.

— Az összehívandó erdélyi országgyűlés tárgyában a „P. Lloyd“ arról értesül, hogy az erdélyi kancellaria a választásokra nézve több rendbeli javaslatot készített, melyek most az erdélyi guberniumnál vannak véleményadás végett. Az erdélyi kancellaria a gubernium véleményadástól fölterjesztésének nagy feszültséggel néz előre, miután a választás módjának meghatározására nézve a gubernium javaslata mindenetre nagy jelentőséggel bír. Az e részbeni késleltetés folytán az országgyűlés összehívása valószínűleg kissé továbbra marad el. Mindenesetre az erdélyi országgyűlés ügye csak a választási mód meghatározása után fog a minisztérium elé terjesztetni, mely alkalommal az ezen ügygel összefüggésben levő más kérdések miatt is a magyar és német miniszterek közt alkalmassint élénk vitára fog kerülni a dolog.

— A szász nemzeti gyűlés — mint ezt már röviden említettük — csakugyan január 14-kére összehívott. Az összehívó köriratban, melyet a szászok ispánja „Sachsenland“ minden kerületeihez intéz, ő méltósága fölémlíti, hogy a szász nemzeti gyűlés az ő előnkörrel 1861 december 14-dikén kezdete meg üléseit, s a tanácskozássok nagy munkálatok bevégeztével 1862 május 22-én fejeztettek be. Azóta némely szászom viszonyok nyomásztó hatása legyőzöttet (a provisorium által). A szász nemzeti gyűlés mult ülésszakában sikerült tisztába jönni azon állaponttal, melyet a szász nemzet Erdély nagyjefelemlesség államjogi és az őszállamhozi viszonyai szembemefoglalni kész. A szász nemzeti gyűlés felirata az országfejedelem által kitűntető elismeréssel fogadtatott. Az uralkodó kegyének még további jeleit adta, 1862 sept. 7- és nov. 4-ől kelt legm. batározatai által, melyeknél fogva a szász föld közigazgatási és igazságszolgáltatási költégei az államkincstár által fedezendők, s szintén az államkincstár költégére megengedtetett, hogy Szebenben egy állandó főörvénytársak állítsassék fel. (E szerint a szász nemzeti gyűlés megaztintja főörvénytársak lenni) És így beteljesültenek azon kérések és óhajok, melyek támogatására a szász nemzeti gyűlés küldöttséget menesztett föl Bésché. Eljött az idő, hogy a szász nemzet egyeteme ismét megkezdje tanácskozárait, melyeknek tárgyai közt legelső élénk halanyilvanításokkal üdvözölő az oly örömdetes tartalmu császári batározatokat. Továbbá a magas kormány értesílvén, hogy a szász nemzeti gyűlés a közigazgatás és törvénykezés szer-

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Tegyük igazságos számvetést multunk s jelenünk felett, mert ezekben van letéve jövő befolyásunk s hatásunk kulcsa.

És valjon még azon korszak után is, melyen a nép békői végképp lehultak, s midőn a vagyon és észbeli tulajdonok lettek a polgári jogok egyenlő élvezetének hévmérő, s ezen képességek szerint az addig aristocrat jogok mindenikre kiterjedtek, azon korszak után, melyben balseurunk oly közös volt s egy ezim a „polgártárs“ ezime senkinek sem háborítá dolyfát, a vésses napok elmulta után egy hosszú sötét éj alatt nem törekedtek-e sokan régi előitéleteknek legalább romjaiba visszahuzódni? Valjon midőn a nap felsűt, hogy egymást szinről szinre láthassuk, nem fogunk-e megint külön csoportozatokra találni? Nehéz kitörölni a szívből a földi hiúságok maradványait. Nem is egy pár évtized múlva az: de ne engedjük elalunni a serkentő szöszatot, és ne szűnjünk meg haladni a világos cél felé.

A kik e század negyedik évtizede utolsó éveinek társadalmi hangulatját észlelték, előre következtetheték az 1848-i viharos szakitást. Egész Európa valami szomorú nyomás alatt áll. A közszellem, mely mind nyugtalanabb volt, haladást követelt. Franciaország kormányára, mely a napoleoni nagy napok után sem színt meg a világra irányadólag hatni, forradalom által trónra jutott dynastiája, kormányára élén a nagy talentum Guizot-val, sem helyesen fogta fel az idők jelennét, a megállapodás, a merev conservatismus szintelen és rokonszenvet nem keltő zászlóját tűzvé ki, őt követék a kisebb és nagyobb

európai hatalmasságok; Angolhon a thoryk befolyása alatt állott, mindenütt a tagadás szelleme uralkodott a kormányoknál, míg a népek milliója inkább mint valaha követelte a haladást. Senki sem gondolt arra, hogy az egyik szélsőség a másikat követi.

Legkevésbbé sem lehet csodálkozni, ha ezen közös sorban hazánk is osztozott és 1831-től fogva soha sem volt oly tehetetlen az ellenzék, mint éppen a regényünk korában eső országgyűlés alatt, melynek határozatai, habár az ország alapjogait a hadpénz- és országos nyelv feletti rendelkezést nagy szerencsével védették, s a legfőbb országhivatalokra való választás jogát pontosan gyakorolták; de a legfőbb korkérdéssel igen is tapogatozók valának.

És milyen volt társas életünk éppen akkor, midőn a nép jobb sorsának eszközlése a törvényhozás sürgető kötelességévé vált? Mintha érezte volna az előítélet, hogy a jogegyenlőség napjai közel vannak, lelkeiből törekedtek kizsákmányolni rövid dicsőségű végnapjait. Az ágaskodás, kopaszkodás, hirság szédületes láza ütött be a társadalomba, mindenki tolakodott előbbre s ellökte magát, a kit hátrahagyott. Új eszméket talált a guny és gyűlölet azok ellen, kik testvéreiket megtagadták, hogy fényesebb testvéreik körében botrányt ne okozzon szegény atyafiságuk „egy negyed“, „telivér-magnások“ fogalmát állítá fel a társadalmi guny, és semmi ez elnevezésnél inkább nem jellemzheti azon évek szomorú tévedését, s szemben ezzel a közszellem hangulatát. E hangulat, mely már mindenkit kívánt az egyenlőség színvonalára lerántani, legkevésbbé türt azokat, kik a nagyobb tömegből felkopaszkodni kívántak azokhoz, kiknek még magukat kasztszerűben elkülöníteni sikerült. És ebből megfelfejthetjük, hogy az akkori idők ingerültsége leginkább azokat vette üldözöbe, kik felsőbb rang és ezim nélkül szerepeltek a főbb körökben; de azon boldogtalan felfogással, miképp csak ugy érzék magukat ezekhez méltóknak, ha kereszttől nézik s kikerültek azokat, kikhez közvetlenebbül tartozának. Ez a ragály nagyon ter-

jedett akkor tájban; gróf Hallayné jelleme azon évtized betegségét képviselte. Midőn már a magnások sokkal kevesebbet számítottak rangjokra, politikai küzdés, a hazai dolgok élére állása, a nagy tömeg lehető megnyerése által kívánták régi befolyásukat megvédeni; akkor és éppen ezáltal nyílt bővebb rés arra, hogy az anyagilag hozzájáró közelebb eső réteg körükben nagyobb tért foglaljon; de ez újabb vendégek szédelegni kezdettek képzelt magasságukban, keresték szemükben, karukban, inaikban valamelyik nagyanyjuk grófi vért, nagy összeköttetéseimél fogva minden nemes feltalálta család-fájában e „tudás gyümölcsét“, mely őt végre elesábitotta és kiforgatta magából, hogy az ellene gördülő közvélemény ez új szóval gazdagítsa a nyelvet „fertálmagnás.“

Ne tagadjuk meg, hogy ezen gyűlölközés az ily kopaszkodókat mintegy renegátoknak tekintette, a mi még inkább arra mutatott, hogy az európai democrat eszme itt is megtámadta a magasabb születési tekintélyt, s miután a nemesi jog tághatárai miatt nálunk az értelmiség mondhatni e jogot élvezők körén kívül nem terjedett, tehát itt magából a nemességből telt ki a democratia, a mi mindenesetre furesa jelenség volt ugyan, de jogi viszonyainkból s attól eltérő társadalmi helyzetünkből teljesleg megmagyarázható. E szomorú szakadás magában a nemességben kérdésen kívül nehéz válságot idézett volna elő, ha végre a demagogia vérengző föllépte nem egyszersmind nemzeti érzelmeket támadja vala meg. Ez megemelte minket az önmarengongolástól, és megemelte a főranguk kifogást nem szenvedhető magatartása a viharok alatt; akár az akkori legjelesebb diplomatánk néhai gróf Bethlen János jó időben adott helyes tanácsának, akár a hazafi kötelességek meglevő és helyes felfogásának lehessen tulajdonítani azon becsületes méltó magatartást, melynek egyszersmind nagyrészen köszönhetni azt, hogy a nemzeti életünkre fogott gyilkos hatástalanabb váltak, mert az ellentállásnál mind együtt valánk.

A társadalmi élet rendes fejlődésében csak örövendeni lehetett volna azon, hogy a

jobb sorsú nemes a magnással együtt él, mert hisz ez az ország és jogai ellenében alakult káosztalak lerombolására az előcsapatokat képezte, utánuk ment volna a nemesség szegényebb része, utánuk a műveltebb polgár s a népből kiemelkedett honorator, míg végre a válaszfalak végképp szét-döntvén, a vagyon és műveltség terén az egész nemzet értelmisége egyesült volna; de a baj ott volt, hogy az érintkezéssel szilkeblűek valánk, nem tudván önmagunkat kellőleg becsülni és például egy gróf Hallayné annyira különös dolognak tartá, hogy ő nemes leányból grófné — bár erre akárhány példa volt — miképp e szerencsét mindenki-vel éreztette és saját rendjét alacsonyítá mindíg azon manijával, minél fogva azt hívé, hogy vele valamely rendkívüli dolog történt és ő új lénynek alakult az által, hogy grófné lett. Az ily jellemeknek a társadalmi életre való hatását mélyebben megfontolva valóban elmondhatók a magnások: „Uram ments meg barátaitok!“ Többet ártottak az ily kopaszkodók az irigységgel s titkos gyűlölet felkelésére, mint amaz osztály állított dolyfe, melylyel ha igazán meg kell vallani, az erdélyi magnásokat regényünk korában nem lehetne vádolni, sőt maguk a legvilágosabb megneveték osztályuk azon egyetlen ritka példányát, ki ezen társasköri bölcseletet állította fel: „a herceg minden, a gróf valami, a báró semmi, a nemes ember a kutyánál is alább való.“

De a közszellem volt olyan akkor, hogy kezdé nem tűrni a született tekintélyeket s itt van mindennek magyarázata, ám éppen e türelmetlenség az irigyletet és látszatát játszó, csoda-e, ha az „urhatnám“-ság sokakat oda szédített, miképp büszkeségűeknek és dicsőségűeknek tarták azt, a mi gynyul találtatott fel: a fertálmagnás nevet.

Ilyen volt társaskörünk elő- és háttere, midőn Zováthy Izidorának fel kelle lépnie a nyitabb világ színterére.

(Folytatjuk.)

vezésére nézve már is egy tervet dolgozott ki további tanácskozás tárgyánál, a szász nemzeti ispan ur főkörmányszéki elnöki írat által felszólított, hogy e kérdések tárgyalását és az indítványozandó nézet felterjesztését siettesse, miután ezen feladatok megoldása a császári kormány érdekében van. Végül a szász nemzeti gyűlés egész tevékenységét igénybe veszi a községi ügy rendezése, mely a municipalis alkormányok zárkövet képezendi stb.

— A „Idők Tanja” című pesti napi lap feltudja nekünk, hogy a Pesten megjelenő lapok között nem említették. Tökéletesen igaz van; annival kevésbé lett volna jogunk ott elfeledni, mert csereviszonyban vagyunk vele, közléseiből gyakran vettünk át, s a Királyhágón inneni dolgokat nagy figyelemmel kíséri. Ne tulajdonítsa rossz szándékunknak, sem ignorálásunknak. Ezen lap katolikus irányu, de nem mondhatni ultramontanának, és a magyar politikai nézetekre nézve a legitimitás szempontján áll.

— Ifj. Thoroczkai Sándornak lapunk 34-dik szám, a torok-gyikről írott cikkében a 25-dik sorban a szó után: „fuvattam” odateendő „és mell leppentyűbe kigyó füvet buzáttam”; a 34 dik sorban e helyett: „egy kinőtt sertést számítva” ez olvasandó: „egy kinőtt sertésre” stb.

— A nagyváradi kolozsvár-brassói vaspálya érdekeltjei Zichy Ferenc grófnál Pesten magán értekezletet készítenek tartani.

— A gróf Teleky-dramapályázatra tíz mű adatott be az akadémiához, de kettő viszszavetvén csak nyolc pályázik.

— A pénzügyi ministeriumban új váltópénz kibocsátásáról tanácskoznak, melyek az angol, francia és a svájci pénzek mintájára, az ezüstnél olcsóbb anyagból készülhetnek. A terv valószínűleg közelebbi valószínűsítatni fog.

— A „Hon” azon természeti csodát írja, hogy egy pesti iparos családapa mintegy két év előtt köszvényes baj következtében mankóra szorult, a télen pedig meghimlőzött, ezen betegségéből egészen éptaggal kelt fel.

— Volt hunyadmegyei törvényszéki elnök Georgiu Filippu urat, ki bizonyos pénzekkel tovább állott volt, a „Cronst. Ztg.” szerint Oláhországban elfogták s f. hó 1-én Brassóba szállították.

— A „Concordia” a román metropolitász kérdésében így ír: Miután a bánsági s szomszéd magyarországi hívők száma az erdélyiek számát túlmúlja felülmúlja: a román metropolia kérdésének mielőbbi eldöntése, oly értelemben t. i. mint azt az egyház s nemzet óhajja, oly nagy szükség vált, hogy annak elnapoltatása, csak a legkártekonnyab következtetésekre, s mondhatni, elkeseredésre nyújtandó alkalmat; mert többek közt, csak az iskolai ügyet vegyük tekintetbe, mely legdrágább ügy, jelenleg a papság, s illetőleg a szerb hierarchiai hatóság hatalma alatt állván, mennyire a hátrány, melyet a mostoha kezelés idézett elő, s mit a krassói főispáni helyettes a m. k. helytartó tanácsához beadott nyilatkozványban felterjesztett, s a „Conc.” nem egyszer pendített meg, annak mélyesége megmérhetlen! már pedig csak a tiszta irányu nevelés teremtheti meg a jóhonfiakat, s trón számára hű alattvalókat.

— Enyedről írják nekünk: Mai napság sok vidéki levelezéseinkben ilyen forma kifejezésekkel gyakran találkozunk: helyesgünk vagy városunk hangulata szerfölött komoly, a községünk és nyomor átalános, a pénztelenség minden lépten élesen kéri; társaséletünk pangásba jutott stb. stb. Afféle unalmas prázisokkal nem untatom a t. olvasót, jól tudom, elbánsz, hogy e szokások járványok közül egyik másik mostanában nálunk is meg van!

Mult hő elején igen tisztelt D. S. kisasszony városunkban néhány este nem mindennapi művelvezetést szerzett nekünk kellemes hegedűjátékával. Nem célom ezt helyi újdonságként felhozni, mivel, mint tudom, e lapok hasábjain annak idejében közölte volt; csak az utolsó előadás alkalmából óhajtanék megemlíteni valamit. Ugyanis ekkor, változások kedvéért, több jóra törekvő ifjak szavaltak is jelesebb költeményből nagyszámú válogatott közönség előtt, és már ezen szavallásokra nézve lennék bátor igen rövid megjegyzésemet kockáztatni. Nem követeljük ugyan mi azt, hogy bármely kézalatti művet mindig a kellő érzések, leghelyesebb hangsúly- és mértékkel egyetlen hiba nélkül visszaadassunk, ez ellen még nagyobb tekintélyek is sokszor vétettek; de azt sem igen szeretnők, ha ahhoz kellene szoknunk, hogy minden hirteleni szükségből elkapott egyszerű felolvasást, vagy a legszebb csengő hangon tartott értekezést, ha mindjárt műolvasás lenne is az, szavalásnak nevezzük. A szavalás sok tanulmányt, átgondoltságot s annál több gyakorlatot kíván. A szavalás is komoly művészet.

G. Lajos.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. A „Morning Post” a porosz követkamara január 14-re leendő üzenetéről szóló távfürdőnyit a következő észrevétellel kíséri: A porosz király alkalmasint még jókor bagyta oda ingtag állását s nem várta be a legsúlyosabb bonyodalmakat. Ez a vége Vilmos király multkori nyilatkozatának, a melyben kijelenté, hogy parlament nélkül kénytelen uralkodni. Közép- és Nyugat-Európában a merő despotismus lehetetlen. Az uralkodó legalább annyiban engedett, hogy összehívta a kamarákat, a melyeknek segédelmét nélkülözhetni vélte. Így tehát a nemzet éppen mérsékletének ereje által diadalmasodott. Oly biggadtággal, a mely az ily nagy tömegnél valóban csodálatos, szigorúan az alkotmány korlátai közt maradt, s ez által a királynak rendre utasító példát szolgáltatott, míg a korona katonai tanácsosainak, mérséklete által állt ellen.

FRANCIAORSZÁG. Páris, jan. 3. A londoni török követ Musurus felvilágosítást kért Thessalia átengedésére vonatkozólag. Híre jár, hogy Barrot lemondását fogná beadni.

A meghalt párisi érsek Morlot helyét ki fogja betölteni, ez most egyik legfontosabb beszéd tárgy, annál is inkább, mert a párisi érsekség nemcsak Franciaországban, de a pápai szék után az egész kereszténységben legfontosabb. A párisi érsekség most, midőn az egész francia po-

litikában oly nagy befolyást gyakorol az egyház, nagy hatást idézhet elő.

A közvélemény már előre kijelöli azon egyéneket, kik utódai lennének, s azok, a kiknek legtöbb kilátások van: Chalandon aixi érsek, de la Tour d'Auvergne bourges-i érsek, Landriot La Rochellei püspök, Bondri perigneuxi püspök, s végre Donnes bibornok, kinek eddig legtöbb előnye látszik lenni, mind hajlott kora, mind pedig kevésbé ultramontan érzelme miatt; de la Tour d'Auvergne a római követ fiére, szintén sok előnnyel bír, mert az udvarnál igen jó lábon áll, s mert a császár sem közönyös egy ily régi jelentékeny név irányában, melynek a népre igen nagy hatása van, csak hogy még nagyon fiatal, valamint Landriot is, a ki bizonyára a legértelmesebb s legvonzóbb alak a mai püspökök közt, s a kinek megválasztása a kis trónörökös nevelését illetőleg is kitűnő választás volna, valamint Baudri perigneuxi püspöke, a ki az újabbkori eszméknek nem ellensége, csak hogy nagyon gyenge egészségi. A clerus örömmel fogadná Chalandon kinevezését is, ki igen jó szónok s valódi szent püspök. Ezek azon egyének, kikről jelenleg legtöbbet beszélnek, s azt hiszik, ők lesznek azok, a kik közül a választás történni fog.

A „Köln. Ztg.”-nak írják: Mexikóból nagyon rossz hírek érkeztek. A francziák még nem indultak el Puebla felé, s Forey tük szerint a támadási-hadjártnak febr. elejéig el kell halasztatni, s ezenkívül még 6,000 ember erősítést kér, mit el is küldenek. A császár nagyon kedvelte a dolgok ily állása miatt, s egy hosszú levelet írt Forey tábornoknak. Slidell ur az amerikai déli államok képviselője, Párizsban egy hosszú magán-kihallgatáson volt a császárnál kinek Davis elnök megbízása következtében igen fontos sürgönyöket terjesztett elő.

OLASZORSZÁG. Turin, jan. 3. Itt már nem hiszik többé Willisen tábornok kinevezését turini porosz követé. Az olasz kabinet, a nélküli, hogy Willisen történhető kinevezetése ellen egyenes kifogást tenne, tudatta Berlinbe, hogy a nevezett követnek az ország általi szives fogadtatásáért nem kezeskedhetik. Egyébírtant itt még mást senkit sem emlegetnek Brassier porosz követ utódán.

Az „Opinion” meghazudtolja azon hirt, mintha Delaunay nem menne többé vissza Berlinbe.

A milanoi hölgyek Vela szobrász egy jeles művével akarták a francia császárt megajándékozni. Most több olasz nő, kik ebben a nemzeti büszkeséget látják megsértve, az elleni óvára aláírásokat gyűjtöttek, sőt sokan, kik már az ajándékok aláírásukat adták, most nyilvánosan akarnek ellene fellépni, s ez által Franciaországnak, Olaszország iránti jelen magatartása ellen kívánnak tüntetni.

Nápolyban december 16-én protestans anglicanus egyház alapkövét tették le. Ez egyetlen protestans templom nemcsak Nápoly, de egész Délolaszországban is. Az ünnepélyen több angol, köztük Leiningen hg., Viktoria királyné mostoha testvére, Sutherland hercegnő, Lady Strachan stb. és több olasz voltak jelen. Egy szomszéd ház olasz és angol zászlókat volt díszítve.

A Nápolyban lakó görögök, szám szerint mintegy 100-an, Aostai Amadé olasz királyi hgre szavaztak. Alfréd hg. egy, Oskár svéd hg. két szavazatot kapott. A pápai zuvók sorai az utóbbi napokban a sok elbocsátással nagyon megritkultak. Mint a kölni lap írja, most csak 16 német van a csapatban, s mindemellett mégis csak német elemmel lehet úgyja szervezni. A St. Vincze- és a Pius-egyletek Bécsben, Münchenben, Köln- és Mainzban s egyebütt, összesen mintegy 1,000 főnyi csapatot üjenczettek már, de csupán oly feltét alatt, hogy ne francia, hanem német tisztek alá osztassanak be. Merode ez iránt aggodalmát fejezte ugyan ki, de Reisch tábornok, a ki ez ügyet vezeti, határozottan ragaszkodott a feltételhez.

NÉMETORSZÁG. Berlin, jan. 1. Város képviseleti elnök Lüttig tegnap délelőtt Eulenburg gróf ministerhez hivott, a ki is azt kívánta tőle, hogy a városképviselet által ő felségéhez intézendő új felirat fogalmazványát előbb mutassák be áttekintés végett, mivel különben a kihallgatás nem fog megadhatni. Ez ügy egy rövid titkos ülésben hozott szóba, a melyet tegnap este tartottak a nyilvános ülés előtt. Itt határozottá lett, hogy a feliratot, a megállított szerkezetben azonnal készítsék el s küldjék a külügyministerhez. Lesz-e kihallgatás vagy nem, természetesen még bizonytalan. A felirat így hangzik:

„Legfenségebb, leghatalmasabb, legkegyelmesebb királyunk és urunk!

A mai elfordulat alkalmával is követjük az ösztönt, a mely minket minden évben a trón lépcsőibe vezet. Felséged elé legbübb ragaszkodásunk s legtisztellettjelesebb hódolatunk bizonyítékát vinni. Szíveink melyből emelkedtek a szerencsekívánatok, a melyeket az általunk képviselt polgárság nevében nyilvánítnak. A mindenható vegye szent oltalmába felséged életét és egészségét, áldja meg és termékenyítse felségednek a drága hon jólétéről való gondoskodását.

E hű és szakadatlan gondoskodás az, a mi megerősít minket azon bizodalomunkban, hogy felségednek sikerülni fog, szétszólatni a súlyos aggodalmakat, a melyekkel mi, a mint felséged előtt ösztönben bevallani kötelességünknek tartjuk, az új évnek elébe megyünk. Mert a sajnálatos viszály, a melylyel az ő év végződik, megoldatlanul megy át az újra, — a viszály, a mely alkotmányunk alapját kérdésessé teszi, a mely minél tovább tart, annál inkább zavarja a nép kedélyét s csökkenti Poroszországnak a király és ország közti egységesen alapuló külső érvényét. Vajha méltóztatnék Felséged — e valódi bahaas kívánsát viszhangzik mindnyájunk szívében — oly utra lépni, a mely a megasonlásból kiengesztelődésre és békére vezet.

Szilárdul bízunk, hogy felséged magas bölcseségén és igazságosságán megfognak tűnni a remények, a melyeket Poroszország és alkotmányának ellenei a belviszály tovább tartásához kötnek; hogy az új év a szerencse és felvirágzás éve lesz, s hatalmasan elősegítendő felséged magasztos törekvései, a melyek, a mint felséged 1860-i mart. 28-ról ezen községi hatósághoz intézett legmagasabb iratában kijelentette, folyvást Poroszország s az egyetemes Németon

valódi egyesítésére, erősítésére vannak és lesznek irányozva. A legmélyebb tisztelettel öröklünk stb. stb.”

A városi tanács külön felirathat tolmácsolta újvi üdvözléseit. A felirat tartalma röviden ez: „Hő áldáskívánataink egyszersmind a honnak a királyi szerencséséjéül elváhatlan üdvét is felbékli. Habár szíveink, tekintve hazánknak e pillanatbeli állapotát, komoly aggodalommal teljesek: mindamellett az a bizalom táplál, hogy az a szellem, a mely 50 év előtt hazánk és Németország lánczait szétűrtte, nem hagyott el. E szellemet, a mint az felségedből szólott, a kormány átvételekor, üdvözölte polgárságunk s az összes nemzet. E hangulat azonban a belviszonyok legújabb fordulata következtében, pillanatilag visszavonult. A polgárság fájdalommal látja, hogy a mélyen beható jelentőségű viszály megoldatlanul megy át az új évre; egyesek sürgött nyilatkozataival szemben, hallgatva vár, de nem hagy fel a reménnyel, hogy a király meg fogja találni az utat, a melyen fejedelem és nép egyesülése a haza jólétére és nagyságára, biztosítva van.”

A lapok Bismark urnak egy jegyzékéről tesznek említést, a melyet Werther bécsi porosz követ a napokban olvasott volna fel Rechberg gróf előtt. A frankfurti „L'Europe” szerint e jegyzék tele keserűséggel, fenyegető kifejezésekkel, parancsoló hangon van tartva s tartalma nem kevesebb, mint a legmerészebb porosz állam valóítására czélzó követeléseket. Bismark ur a legkeserűbb szavakban hányja fel mindazt, a mit Ausztria a porosz túlyomosság zsibbasztására tesz; nagyurias becsmérléssel említi a porosz franciaia szerződés ellenzését; kiméltelen hevességgel utasítja vissza a delegáltak gyűlése iránti javaslatot, s páratlan nyíltsággal fenyegetőzik Poroszországnak a Bund-ból kilépésével s csapatának és hadi szereinek a német szövetségi várakból való kivonásával. Poroszország akkor semmi ellentállást sem fogna kifejtetni egy Németország ellen kiáltott intézendő megtámadás ellenében s csak saját határait védené stb. Ilyen hangvétel végig az egész diplomatiai iraton, a melynek a „N.N.” csak azért nem adhat teljes hitelt, mert ily súlyos bántalmazásra Rechberg gróf nem felelt volna egyébbel, mint a diplomatiai viszonyok megszakításával.

A „Kreuzztg” egyik hivatalos jegyzéke szerint is Poroszország komoly intéseket intézett a bécsi kabinethez azért, hogy ott a delegáltak ügyét oly buzgón pártfogolják. Ez alkalommal megjegyezték, hogy ha Ausztria a szövetségi okmány 11-dik cikke szerint szoros viszonyt akar kötni a vele szavazó államokkal, de a szövetségen belől, ugy Poroszország ugyan e jogot maga számára is követelven, ellent nem áll. Hanem a szövetségi alkotmány átalakulása, új közegek bohozatala és illetékességük közjogi irányban többségi határozatok által történendő kiterjesztése a közjogi egyesület szétbomlására vezet.

Másfelől híre jár, hogy Berlinbe az ugynevezett wüzburgi kormányoknak egy közös jegyzéke érkezett, mely nagy izgatottságot okozott. Bismarkról különben azt állítják, hogy éppen nem haragszik a kívülről reá gyakorolt nyomásért, mert ez alkalmat szolgáltat neki, hogy különös tüntető kihívó politika nélkül is rábírja a képviselőházat a hadsereg számára szükséges pénz megszavazására.

A „Frank. J.” írja a jan. 14-re összehívott országgyűlésre czélzólag: Az új országgyűlést a politikai világ oly feszültséggel várja, mint még talán sohasem. Némelyek azt hiszik, hogy a király és nép közt végkép szakadás fog történni, míg mások a számtalan összekocczozás valahai megoldását remélik. Valjon kik azok, — kéri az idézett lap, — kik a fejedelem és a nép közti visszavonás fölött újonckanak? Ezek Poroszország ellenségei, ezek a nemzeti reformok ellenei, a kik azért gyűlölik Poroszországot, mert ez a nemzetiségi törekvések képviselője mindaddig, míg hű maradt a szellemhez, a mely Poroszországot nagyhatalommá emelte. — E párt, a nemzetgyűlölő „Kr. Z.”-párt még nincs hatalma tetőpontján, a király még nem rombolt el maga mögött minden bídát, melyek közte s a nép közt fentartják az összeköttetést; az összeköttetések utolsó szava még nem esendesült meg; a képviselők házában még nem nyilatkozott a többség a hadsereg kiegészítési reform ellené, sőt remélhető, ha-hogy a kormány a szolgálati idő kérdésében előékeny lesz, az alsóház beleegyezését adandja ahhoz, a mi Poroszország nagyhatalmi állásának megfelel; e valami azonban nem csupán az erős hadsereg, mert Poroszországnak, legalább is Németországban, nem kell egyéb hódítást tennie, mint szellemet. Adja Isten, hogy a kiegyenlítés létrejőjön, s azok törekvései megsejyenyitessenek, a kik a fejedelem s nép közti viszályra alapították terveiket.

Az 50 éves jubileum alkalmából Hagenben mult hó 28-án mintegy háromszázan gyűltek össze tanácskozássra, melyen Harkort képviselő, s az önkényesek veterán századosa megnyitván a gyűlést többek közt így szól: „Az 1813-diki mozgalom a néptől eredt, minél fogva a nép becsületbeli dolga, hogy annak 50 éves jubileumát önállóan ülj meg. A mint akkor egyakaratulag szállottunk sikra a kül ellenség ellen, ugy most zárt phalanxban kell harcolnunk a belső ellenség, a feudális párt ellen; mert mi a koronát illeti, azt megtámadni senkinek se jut eszébe. Ha Vilmos király azt tenné, a mit egykor őse, hogy t. i. népe felé fordulna, mindnyáján köré sereglenék az igazi ellenség, azon kicsi, de fájdalom! még erős párt leküzdésére! Végül azon reményét fejezte ki a szóló, hogy az alsóház ezen emlékünnepi tündetésben annak alapját találná, hogy habozás nélkül folytathatja a már megkezdett utat. Az emlékünnepe megtartása egyhangulag febr. 3 ikára tűzettek.

Kassel, jan. 3. A rendek mai ülésében az alkotmánybizottság indítványa a rendi urak és birodalmi lovagoknak a gyűlésbe meghívása iránt, egyhangulag elfogadtattak.

Egy más távirat szerint az elfogadás a rendi jogosultság későbbi megvizsgálásának fentartása mellett történt volna.

OROSZ és LENGYELORSZÁG. Varsó, jan. 1. Az elfogatások és előkészületek a katonaszerzésre napirenden vannak. Mig Varsóban az utcán járó emberek csipik el, a vidékről folytonosan foglyokat szállítanak, részint a varsói erődbe, részint Zamszába. Az újorosszerzés, mely karácson után kezdődött volna, azon körülmény miatt, mely szerint a sorozó bizottmány újenczjegyzékei s minden hason

tárgy irat rögtön, megfelfújhatlan módon eltűnt, január végeig elhalasztott, akkor azonban egész erőlyel eszközölték, és az előkészületek valóban hadi jellegű látszanak ülni, mivel főként a katonaságnak adnak szigorú utasításokat. Mint hírlík, éppen Wielopolski marquis, a polgári kormány elnöke sürgeti leginkább az ujonczos szigorú végrehajtását, mint szerinte a béke helyreállításának egyedüli eszközt. Sőt azon esetre, ha az ujonczos elmaradna, mint mondják, lemondással fenyegetőzött.

Varsóban és vidékén az orosz katonaság különböző csapatai között véres összecsapások történtek. Az ujonnan érkezett harmadik testőrszázalék, melyet a kormány némi előnyökben részesített, annyira felkelt a szerezdek irigységét, hogy végre véres összecsapásra került a dolog. Ez az oka a surlódásoknak orosz kuffók szerint; azonban inkább Herzen és Bakunin felszólalásaiban rejlik az orosz hadsereg megsemmisítésének valódi oka; e felszólalások valóban azt eszközölték, hogy a kormány hí katonáira különös gondot fordít s mindenemü intézkedéseket tesz, hogy a csapatok és városok közötti bennső viszonyok kifejlődését megakadályozza. E végre a tisztek fölszólítottak s nekik keményen meghagyották, hogy szigorúan örködjének, hogy a legénység a polgárokkal semmi összeköttetésbe ne lépjen. A varsói hadifőparancsnokság egész házakat bérel ki a katonaság számára; egyes beszállások szigorúan tilosak. A kormány mindenképp intézkedett, hogy a tisztek a farsangot a lehető legjobban töltsék. De bajosan hihető, hogy a tisztek, hölgyek nélkül táncolhatnak. A helyett a „kolokol“ Herzen és Bakunin fölszólítása jár kézről-kézre a lakományokban.

GÖRÖGORSZÁG. Athenei sürgönyök szerint a népszavazás eredményét Russel l. által az angol királynő, vagy a brit kormány elé akarják terjeszteni. Az angol kormány valószínűleg sajnálkozással fogja kinyilatkoztatni, hogy a választást el nem fogadhatja, a görögök azonban ennek dacára is ki fogják kiáltani Alfrédet királlyul, s regensséget állítanak, mely az ő nevében fogja kormányozni.

Athéne, dec. 27. Az itteni téparancsnok, Angelides vezérőrnagy meghalt. Popadiamontopolos őrnagynak, az attikai főparancsnoknak, Michos Artemis javára történt elbocsátása el nem fogadtatott. A helyben hagyott nyugdíjak s egyéb kiadások által a budget 30 millióra emeltetett. Ismét mintegy száz altiszt léptetett előbbre. A Triestben megtelepedett görögök szintén járultak pénzádómányaikkal

a kormány részére. Bacal ogus csendőrpáncsnok bízott meg a megarai és büotiai rablócsapatok üldözésével.

Ujabbak. Bécs, jan. 5. A „P. Ll.“-nak írják: Nagy kérdés most az erdélyi udv. kancellária előtt hogy mivel töltsék be a meghalt Kozma helyét; s a személy kérdés a jelen körülmények közt majdnem rendszer kérdéssé válik. Az erd. udv. kancelláriának ugyanis ohajtása és őszinte szándéka a Kozma helyét, azon Erdély politikai közigazgatásának vezetését magyar származású hivatalnokkal tölteni be. Azonban, tekintve a fenforgó rendszert, a magyar személyiségek igen csekély választékban vannak s a kancelláriára nézve nem könnyű feladat alkalmas egyént találni a fontos állomásra. Egy idő előtt, mikor Kozma betegsége következtében a személy kérdés legelőször felmerült, Kabós erdélyi udv. kancelláriai tanácsost s a nagyváradi-kolozsvári vasut egyik pártolóját emlegették Kozma valószínű utódául. A tudósító nem tudja, mennyiben alapos e feltevés. Ha magyar származású alkalmas személy nem fogna találkozni, a kiben az egyéni képességen kívül a jelen politikai rendszerrel való nézetekonság is meglegyen, ugy alkalmasint megeshetik, hogy erdélyi polit. közigazgatásának vezetése nem-magyar egyéniségre bízatik; a mit pedig a kancellária kerülni ohajt. Különböen az állomás oly fontos, hogy nem maradhat sokáig betöltetlen. Mert országgyűlésre s a megyei bizottmányokra való előkészületek oly nagy jelentésűek, hogy egyfelől hosszasan nem halaszthatók, másfelől az erdélyi viszonyokban teljesen otthonos embert kívánnak.

— Páris, jan. 4. A „France“ bizonyosnak mondja, hogy a joniai szigetek kérdésének megoldása a parlament összeüléseig elnapoltatott. Elliot meg fogja nyújtani Athenében mulatását. A gibraltári kormányzó a helyőrséghez intézett beszédében alaptalannak nyilvánította a hírt, mintha Anglia Gibraltárt Spanyolországának engedné át. A „Patrie“ szerint a nagyhatalmak megegyeztek, hogy

a szerb hadsereg ügye Bukurest helyett Konstantinápolyban tárgyalassék. II. Ferencz Auvergne-be (Franciaország) megy; e látogatás azonban tisztán magán természetű.

— Turin, jan. 4. A király ma egy küldöttséget fogadott, a melynek tagjai Aleardi költő, Giustini gróf (Velencéből), Mancini gróf Trientből, és Lecciani Istriából, a kik lakhelyeik delnőinek nevében azon országgrészek 40 tájképéből álló albumot nyújtottak át a királynak. Aleardi szólott; a király meghatva és jóakarólag válaszolt. A „Stampa“ meghazudtolja a „Times“-nak azon tudósítását, mintha Ausztria alkudozást kezdett volna a pápával. Ugy látszik, hogy Willisen porosz követét nevezetése elmarad; de az még nem bizonyos, hogy Wildenbruck lesz-e a Brassier utóda. A király 100,000 frankot fog aláírni a brigantaggio miatt károsodottak segélyezésére. Az igazságügyminiszter bizottságot nevezett ki törvényjavaslat kidolgozására, a mely az alsóbb papság szabadságát a felsőbb egyházi rend üldözései ellen oltalmazza. De Launay gróf ma indul vissza Berlinbe. A brigantaggio ügyében nyomozó bizottság holnap megy Nápolyba. A hatóságokhoz rendelés ment, hogy e bizottságnak mindenbe segítségére legyenek s általában ugy tekintsék, mint az ország harmadik hatalmának kifolyását. Lamarmora Nápoly polgári kormányzásától végleg felmentetett; de a katonai parancsnokságot még egy időre megtartja. Florenzben a societa emancipatie megalakult „Società democratica“ czim alatt.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Januarius 7-kén: Nemzeti kölesön 82.15. 5% Metalliques 76.10. Bank-részvény 818.—. Hitel-részvény 225.40. Váltó Londonra 114.75. Ezüst 113.25. Arany 5.49.

Januarius 3-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országgi 75.75. Erdélyi 73.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 3926 1862.

Hirdetmény.

(2) (3-3)

Nemes Kolozs megye által közhírré tétetik, miszerint Kern Imre pesti nagykereskedő gróf Csáky György elleni 23000 forint váltó-tőke követelése, s ennek járuléka behajtása végett alperes gróf Csáky György urnak Nagy-Almásan nemes Kolozs megyében lévő, már lezálogolt, s bírólág 30849 forintra 50 krra becsült mindennemü ingóságainak bírói nyilvános árverése megengedtetvén, annak fogantatására 1863 évi januarius 28-án és következő, egy februarius 22-én és következő napjaira két határidő tűztetik ki, a helyszínen Nagy-Almásan, holott is azok az első árverésről csak becsáron vagy azon felül, a másodikon pedig becsáron alól is, a többet ígérőnek azonnali kész pénz fizetés melett el fognak adatni.

Nemes Kolozs megye id. Törvényszékének Kolozsvárt, 1862, dec. 16-án tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(706)

1862

(4-6)

BECSÜLET TELJES MEGEMLÍTÉS.

POPP J. G. urnak

Anatherin nevű szájjvize s fogszere, kinek növény fogpora és olomja odvas fogak bevonására, a mostan folyamatban lévő londoni világ-kiállításon az ilyszert ciklikre egyedül lehetségesnek mondható olcsó ár mellett a „a becsület teljes megemlítés“ czimével tüntetett ki.

Azon győzelem, a melyet mi az egész mivelt földön elterjedt és meszsi elbirhadt anatherin szájjvizünknek, valamint a Popp ur által ahoz készített fogtapasznak, porának és dug-anyagjának jóslottunk teljességébe ment, — és nem tudjuk hirtelenséggel a számos erre vonatkozó megiszteltetések érdekében, a szó teljes értelmében kitérni cikliket eléggé ajánlani.

Az anatherin szájjvize ez előtt 14 évvel Bécsbe oly viszonyok között hozott kereskedésbe és forgalomba, hogy jelenlegi elterjedését alig gyaníttatá.

Szinte lehetetlen azon akadályokat felsorolni, melyek ezen a maga nemében, ezen szájj- és fogbetegségek ellen egyetlen szer hirtelen elterjedése ellen felmerültek.

Kivánatos s méltányolható azon igényünk, hogy az anatherin szájjviz testvéreivel a fogpép-porral és dugolommal minden családba, a kik az egészséges fogak megbecsülhetetlen becséről meg vannak győződve, áthatva elterjedést nyerjen.

A cs. k. szabadalmazott első, és Amerikában előbbször szabadalmazott szájjvize a kiállítótól ez előtt 14 évvel kiállítván fel, az orvoslat és a vegytan legelső tekintélyei által a fog és szájjbetegségek ellen jeles fentartó gyógyszernek ösmertetett el.

A kiállító hivatkozik orvos Oppeltzer urra Bécsben a kül-gyógyászat cs. kir. tanárára, orvostudor Kletsinski B. bécsi cs. kir. főörvényszéki vegyészre, orvostudor Heller Flórián Jánosra, orvostud. Schilbach az összes külörvoslát segéd tudórára Jénában. Az Anatherin szájjvize különös hatása, mint fentartószer különösen ajánlható a felettébb való szagos, üreges, odvas és mesterséges fogaknak, valamint a dohányzás okozta szag ellen; mely egyszersmind lehelletet adván s a szájjra fristölég hat.

Mint gyógyszer a fogakra és foghúsokra az által hat jöltevőleg, mivel a fog fájalmakat enyhíti, puhább, könnyen vérző és romlásnak indult foghúst gyógyít, málló fogakat az összehúzás által a foghúsbá elenyészeti s annak rothadását megakadályoztatja, miért is a tengeri utazásoknál s kiutéseknél, főleg pedig a szájj-külbőr nyálkásodásánál hasznossal alkalmazható.

Kiállító megjelent anatherin szájjvizéből évenként többet mint 15,0000 üveg palackakkal küld, névszerint Német, Helvét, Svéd, Orosz, Oláh, Szerbbonba, Dániába, valamint keletre különösen Egyiptomba, és egy bizonyos időtől fogva Amerikába is, a hol erre kiválólagos szabadalmat nyert.

Vége ajánlatra méltó, a kiállítótól termelt cs. kir. szabadalmazott anatherin

FOG-PÉP valamint annak FOG-OLMA és PORA is.

(5)

FIGYELEMRE MÉLTÓ!

(2-2)

A nemzeti szálloda emeletében még csak vasárnap estig lesz látható a LONDONI 1862-KI KIÁLLÍTÁSNAK és PARIS BOULEVARDJÁNAK látványai.

A terem reggeli 10 órától este 9 óráig a megtekinteni kívánók részére nyitva áll.

Blanc Theodor, Berlinből.

(4)

Ó v á s.

(2-2)

A „Kol. Közlöny“ 177-ik számában gr. Lázár Johanna Hunyadmegyében Ludesd és Kosztosd helységekben állítólag lévő részjóságát eladóvá teszi.

Alólr, mint a fennevezett részjóság kétharmadának tulajdonosa ezennel óvást tesz ama jóságok eladása ellen; és a jogi hátrányok terhe alatt figyelmezteti a netalán venni szándékozókat, s ünnepélyesen tiltakozik, hogy senki is azon jóságok felett vásárba ne bocsátkozzék. Retteg, 1863. Jan. 4. Id. gr. Bethlen József.

(767)

KARVAZY JÓZSEF

(3-3)

fűszer, anyag, festék, és liszt-kereskedésében kapható: Mal' di bergeni CSUKAMÁJ-OLAJ szárazbetegség és mellfájás ellen. Egy valódi kis palack ára 1 ft 5 kr. o. e. Valódi STEYER-FÜNEV jó izü és legjobbnak talált szer nyak- és mellfájás ellen. Egy valódi üveg ára — ft 80 kr. Továbbá az eddig legjobbnak talált és a legnagyobb sikerrel használt valódi POPP-féle ANATHERIN-SZÁJJVIZ, egy üveg ára 1 ft 40 kr. o. e.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei.

Szerkesztette Brassai Sámuel m. b. i. 1861. 4-r-l-ső kötet 1 ft. 70 kr.

II-dik kötet I-ső füzet 1862. 4-rét 80 lap. Ára 80 kr.

Erdélyi történelmi adatok. Szerkeszti és kiadja gróf Mikó Imre, 4 kötet 1855—1862 n. 8-rét (XXXI, 368. IV, 400. II, 357. XIV, 373 lap) a négy kötet ára 6 ft. 80 kr.

Ingyen tanító francia nyelv-mester. A francia nyelvet szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjakkal ajánlja Brassai Sámuel I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzet.) Ára 1 ft 60 kr.

Oláh Judith. Történelmi regény egy kötetben. Irta Dózsa Dániel. Ára 1 ft. 20 kr.

Eladó lakház

(KOLOZSVÁRT)

Külső szénutca szögletén, a 192 sz. alatt fekvő, ugynevezett

B Wesselényi József fele-ház

örök áron eladó. Az eladási feltételek iránt értekezhetni meghatalmazott ügyvéd Tompa Károlylyal.

(770) (3-3)